

ЛЫШЪХЪЭМ ИЮФШІЭГЪУ ЗЭІУКІЭГЪУХЭР

Пшъэрылъ шъхьалэхэм атегушылагъэх

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклу-щынэ Аслъан Лъэпкъ банкым икътумэу Адыгеим щылэм игъэлорышлэклоу Цуамыкьо Аслъанбий тыгъуасэ ригъэблэгъагъ. Банкым юфэу ышлэрэм, пшъэрылъ шъхьалэу зыфигъэуцужьхэрэм, гумэклыгъоу щылэхэм ахэр атегушылагъэх.

Илъэсэу тызыхэтым ижъоныгъоклэ мазэ банковскэ системэм зэхоклыныгъэу фэхугъэхэм, ащ елытыгъэу пшъэрылыклэу къэуцухэрэм ведомст-

вэм ипашэ клэклу къащыуцугъ, ащ даклоу непэ анахъэу аналэ зытырагъэтырэ лъэныкьохэм АР-м и Лышъхъэ ащиэгъэгозагъ. Джырэ уахътэм ехъулэу

Адыгеим икредитнэ портфель сомэ миллиард 30-м клэхъэ, цыфхэм яхъщэу банкхэм арылыр сомэ миллиард 20 фэдиз мэхъу.

Адыгеим ит банкхэм зыпкъ итэу юф ашлэным, цыфхэм яфэлэ-фашлэхэр зерифэшъуашэ агъэцэклэным илофыгъуи Тхьаклущынэ Аслъанрэ Цуамыкьо Аслъанбийрэ тегушылагъэх. Шуагъэ къытэу тапэклэ зэдэлэжъэнхэ зэралъэклышт лъэныкьохэр агъэнэфагъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Мэфэклым изыфэгъэхъазырын рагъэжъагъ

Адыгэ Республикэр загъэпсыгъэр илъэс 23-рэ зэрэхъуштым ихэгъэунэфыклын тегъэпсыхъэгъэ юфтхьабзэхэм языфэгъэхъазырынклэ ыкли ярегъэклоклынклэ зэхэщэкло комитетым апэрэ зэхэсыгъо илагъ. Ар зерищагъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковам.

Илъэс къэс мэфэклыр чъэпыогъум и 5-м хагъэунэфыклы. Ащ къыдыхэлъытэгъэ юфтхьабзэхэм язэхэщэн фэгъэхъыгъэ юфыгъохэм зэхэуытагъэу зэхэсыгъом щатегушылагъэх. Хабзэ зэрэхъугъэу, республикэм и Мафэ ехъулэу республикэ ермэлъкыыр зэхэщэшт, АР-м и Къэралыгъо филармоние мэфэклэ зэхэхъэ шыклошт, къэгъэлъэгъон зэфэ-шъхьафхэр, спорт зэнэкьокъу-

хэр, урысые ыкли адыгэ эстрадэм яжъуагъохэр зыхэлэжъэштхэ концерт щылэштхы.

Мэфэклыр къыгъэдэхэшт илъэс къэс цыф бэ дэдэ къызеклуалэу адыгэ къуаеим ифестиваль. Тишъолъыр щыпсэухэрэм ямызакъоу, хъаклэу къа-клохэрэми мы шхыным осэшхо фашы ыкли ягуапэу фестивалым хэлажъэх.

Муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ псэуплэ пэпчъ къыклары бысым-

гуащэмэ къуаеим хэшлыкыгъэ шхыныгъохэр ащ къызэрэрацаллэрэм имызакъоу, пстэуи апашъхэ ижъым къыщыублагъэу къуаер зэрэрахыштыгъэ шыклар, хъалыжъор, нэмыклэ лъэпкъ шхыныгъохэр зэраупщэрыхъэхэрэр къыщэгъэлагъо. Нэужым мэфэклым ихъаклэхэм ахэр афагошхы, ялэшлугъэ арагъэуплъэклу. Мыгъи хабзэр аукоштэп, лъэпкъ шхыныгъохэр гупчэм итыштых.

Зэхэщэкло комитетым хэтхэр мэфэклым ихэгъэунэфыклын къыдыхэлъытэгъэ юфыгъохэм япроект хэлплагъэх, пшъэрылэу щылэхэм ялытыгъэу ащ джыри зэхэсыгъохэр фашынхэ алъэклышт.

Къыкълэпкыкларэ зэхэсыгъор мы мазэм и 16-м зэхэщэнэу агъэнэфагъ.

Юф зэдашлэным фэхъазырых

АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат зэлухыгъэ іахъзэхэлъ обществэу «Ростелекомым» икътумэу Краснодар краим щылэм ипашэу Сергей Пулинец тыгъуасэ зэлуклэгъу дырилагъ. Компанием Адыгеим щызэшлуихыхэрэм, тапэклэ юф зэрэзэдэшлэшттым лъэныкьуйтлур тегушылагъ.

Сергей Пулинец къызэрилуагъэмклэ, блэкыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, мы илъэсым проценти 10-м ехъуклэ нахъыбэу инвестицие республикэм иэкономикэ къыхалъхъагъ. Адыгеим щызэшлуахыгъэ юфышхэхэм зэу ащыц Адыгэкъали, нэмыклэ псэуплэхэми «Ростелекомым» ифэлэ-фашлэхэр ащэгъэфедэнхэ алъэклыным фэшл ащ ищыклэгъэ пстэури зэрагъэпсыгъэр, «волоконнэ-оптическэ линии» зыфалорэм фэ-

дэхэр зэрацакъудыигъэхэр, район сымэджэщхэми мыщ фэдэ линиехэр зэрарацэллагъэхэр. Поселкэу Яблоновскэм анахъ лъэшэу зызэрэщашъом-бгъурэри къылуагъ.

АР-м и Премьер-министрэ иеплъыклэхэр къырилотыкыхэ-зэ, «Ростелекомым» Адыгеим щызэшлуихыхэрэм апае, зэра-фэразэхэр къыкыгъэтхыгъ, тапэкли ащ фэдэу юф зэдашлэным зэрэфэхъазырыхэр къылуагъ.

ХЪУТ Нэфсэст.

Унэгъо ныбжыкълэхэм афэгушылагъэх

Ныбжыкълэхэм псэуплэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фэгъэхъыгъэ муниципальнэ программэу 2014 — 2016-рэ илъэсхэм ателъытагъэм къыдыхэлъытагъэу Мыекъуапэ щыпсэурэ унэгъо ныбжыкълэхэм сертификатхэр аратыгъэх.

Муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие ипашэу Александр Наролиным пшъэрылъ къызэрафишыгъэм тетклэ ныбжыкълэхэм афэгушылагъэх. Къэлэ администрацием мылкъу зэфыщытыклэхэмклэ и Комитет ипашэу Юлия Науменкэр унэ зэзыгъэгъотыгъэхэм ащыщхэм адэжъ шылагъ, ахэм афэгушылагъ, шлухъафтынхэр аритыгъэх.

Шъугу къэдгъэкыжъын 2014-рэ илъэсым Мыекъуапэ щыпсэурэ унэгъо ныбжыкли

157-мэ псэуплэхэр зэрагъэгъотынымклэ къэралыгъор іэпылэгъу зэрафэхъугъэр. Мы лъэныкьом пэлуагъэхъанэу агъэнэфэгъэ ахъщэр сомэ миллион 94,5-рэ мэхъу, блэкыгъэ илъэсым елытыгъэмэ, ар бэклэ нахъыб. Ащ щыщэу сомэ миллион 30-р муниципалитетым, 34,5-р республикэ бюджетым щыщ. Ахъщэу къатлупшыгъэм ишлуагъэклэ бэмэ псэуплэхэр зэрагъэгъотынхэу амал ялэ хъугъэ, чэзыум хэтым фэдитлур къыщыклагъ.

(Тикорр.).

Игъэклотыгъэу агъэцэкӀэжьищтых

Къалэу Мыекъуапэ, псэуплэхуэ Инэмрэ Яблоновскэмрэ фэтэрыбэу зэхэт унэ 16 мы илъэсым ыклэм нэс игъэклотыгъэу ашагъэцэкълэжышт. ЗэкълэмкIэ сомэ миллион 25-рэ фэдиз гъэцэкълэжын loфхэм аплэжышт.

Мыккоммерческэ организа-
циеу «Фэтэрыбэу зэхэт унэ-
хэм зэдырэе мылькур игэ-
кютыгэу гээцэклэжыгыным-
клэ Адыгэ республикэ фонд-
ыр» зыфилорэм иинженер
шхыалэу Олег Косиновым кы-
зэриуагэемклэ, гээцэклэжын-
хэм языфэгэхыазырын Адыге-
им ыклэм шыфэклиагэ. Уры-
сыем и Сбербанкэу чыфэт
организациехэм якыхэхынклэ
теклоныгэр кыдзэыхыгэм
зээзгыныгэ дашыгэ, шол-
пыр операторымклэ счэти
кызылвахыгэ. Мы ильэсым

ыклэм нэс игьэк/ютыгъэу агъэ-
цэк/эжышт унэхэм япрогра-
мэ хэфэгъэ унэ
16-мэ /офшэн-
хэр язышыл/эшт
организацие-
подрядчик 16-р
кыхахыгъах.

«Илъэсэу икыгъэм фэ-тэрыбэу зэхэт унэ 14 респуб-ликэм игъэкло-тыгъэу щагъэцэ-клэжьыгъ, ахэм ашышэу үни

6-р Мыекъуапэ, 8-р псэуплэу
Яблоновскэм адэтых», —
къыуагъ О. Косиновым.

Илгээсү күйхаштым фэтэ-
рыбэу зэхэт уни 100 Адыге-
им шагьэцэклэжын мурад ял.
Уни 100-м шыцэу 94-р ары-
жы зэрэхьугэхэр икьоу агьэу-
нэфыгьэхэр ыкли аупльэкль-
гьэхэр, арышь, ахьцэу зэклэм-
кли гьэцэклэжын лофхэм апэ-
лүхаштыр ашлэгорэл.

Къатыбэу зэтэт унэхэм ахэт фэтэрхэр зиунаехэм яреестрэ изэхэгъэуцон муниципальнэ образовании 5-мэ ащызэшлуахыгъах: Джеджэ, Красногвардейск, Теуцожь, Шэуджэн районхэм ыкӀи Адыгэкъалэ. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэмкӀэ реестрэ 800-м ехъу къырахылагъ, унэхэр зиунаеу щытхэм ялицевой счет мин 57,5-м ехъу къызэшлуахыгъ.

Чъыпыогъум кыщегъэжъа-
гъэу унэхэр зиунаехэм игъэ-
клотыгъэ гъэцэкӀжъыным те-
фэшт ахьшэр мазэ къэс атэу
аублэшт. ГурытымкӀэ унэхэр
зиехэм гъэцэкӀжъыным пэ-
лухъанэу илъэсым кыкӀоцӀ
пстэумкӀи атыштыр сомэ мил-
лиони 100-м кыщегъэжъагъэу
120-м нэсы.

Гьогухэм атетыжьищтхэп

**Къалэу Мыекъуапэ
иадминистрације ипа-
щэу Александр На-
ролиным иунашъоклэ
лъэсрыкlo гъогухэм
атет гъэуцылалъэхэр
атырахыжъыщтых.**

— Къэлэ гупчэм илъэсры-
кlo гьогухэм псы lэшлэ зэфэ-
шхьафхэр зыдэт гьэучыла-
лъэхэр атетхэу тэльэгьу, —
елo къэлэ администрацием ипа-
щэ игуадзэу Аульэ Юрэ. —
Ахэм япчъагъэ хэхьo зэпыт.
Зы лъэныкъомкlэ, арэущтэу
зэрэщытыр гупсэф, ау къалэм
итеплъэ ахэм къагъэдахэр-
рэп. Гьэучылалъэхэр гьогухэм
къатырагъэу-
цонхэу фиты-
ныгъэ зыми
къэлэ админи-
страцием ри-
тыгъэл.

Ахэм яна-
хьыбэхэм яте-
плээ дахэн
ыкии продук-
ције зэфэ-
шъхьафхэм,
аныхъу «Ко-
ка-кола» зы-
филорэм, ярек-
ламэ атет. Бэ-
мышлэу кьэлэ
администра-
цием зэлуклэ
шызэхашагъэм

кыырагыблэгыагыэх мы ком-
панием иллыкхэр. Ахэм агу-
рагылуагы гыогум кытырагы-
уцогэ гыуцыйалыэхэм кы-
лэм итеплэ кыызэрагылаерэр.
Анахыбэу ахэр зытетхэр урам
шыхалэхэу Краснооктябрь-
скэмрэ Пролетарскэмрэ, джаш
фэдэу бэлдээрхэм якллэрэ
гыогухэр.

Непэрэ мафэм ехьулэу гъу-
чьыиэлъэ 23-мэ якллэрэ элек-
тричествэр апаупкыгъ, ахэм
азыныкъо йуахыжьыгъах.

— Мыр зыклатшлэрэр тикъэлэ шъхьалэ итеплъэ нахь дахэ тшлыныр ары. Тучан клоцми псы лэшлүхэр щачэнхэ альэкышт, — къыхигъэщыгъ Аулъэ Юрэ.

(Тикорр.).

Тхьамафэм ихъугъэ-шлагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгү клоц лофхэмклэ и Министерствэ къызэритырэмклэ, лоныгъом и 1-м къыщегъэжьагъэу и 7-м нэс республикэм бзэджэшлэгъэ 81-рэ шызэрахъагъ. Ахэр: цыфым ыпккынэ-лынэ шъобж хыльэхэр тыра-щагъэхэу 2, тыгъуагъэхэу 36-рэ, гъэпцлагъэ зыхэлъ бзэджэшлэгъэ 12, нэмыкхэри. Экономикэм ылъэныкъоклэ хэбзэгъэуцугъэр гъогыу 13-рэ аукуагъэхэу хэбзэхуымэкло кукълукхэм агъэунэфыгъ, республикэм щыпсэухэрэм гъогыуи 5-рэ наркотикхэр къахахыгъэх. Хэбзэгъэуцугъэр зыукъогъэ нэггырэ 62-рэ агъэунэфыгъ, бзэджэшлагъэу зэхафыгъэр процент 80-м ехъу.

Блэкыгээ тхымафэм Адыг-им игьогухэм хьугээ-шлэгьи 10 кьатехуухагь, ахэм нэбгыри 3 ахэклодагь, 13-мэ шьобжхэр атешагьэхэ хьугээ. Ешугагьэу рулым клэрысхэу водитель 65-рэ кьаубытыгь. Гьогуры-клоным ишапхьэхэр гьогогьу 3001-рэ аукьуагь.

УФ-м хэргэгу клоц лофхэм-кэ и Министерствэ иотделу квалу Мыекуапэ цылэм иуголовнэ лыхьон икулыи кушлэхэм зэхачэгэз оперативнэ-лыхьон лофтхэбзэхэм яшуагэклэ, ильэси 10-м ехугээу федеральнэ розыским цылэ хуульгыгэм зышигэзбылырэ чыплэр агьэунэфын альэкыг. Ильэс пчягэклэ узэклэзэбэжмэ илэс 40 зыныбж хуульгыгэм шыачэ тыгон бээджэшагэз зээри-хи, зигэбылыжыгыгэ.

Юфыр зэхафызэ кызыэрэнэ-

**Шуагъэ
къытынэу
щэгугъых**

Межведомственнэ оперативнэ-пэшлорыгъэшъ
лофтхьабзэу «Урысыем иклэлэцлыкхэр»
зыфилорэр лоныгъом и 15-м кыщегъэжыагъэу и
25-м нэс Адыгэ Республикэм щыклошт. Зы-
ныбжь имыкьугъэхэм наркотикхэр амыгъэфе-
дэнхэм, мыщ епхыгъэ бзэджэшлагъэхэм ахэ-
сцагъэ мыхьунхэм лoфтхьабзэр фэлорышлэнэу
ары зэхэщаклохэм зэралхьтэрэр ыкiи ащ фэдэ
пшъэрылъ зыфагъэуцужьы.

Ар зөрифэшъяуашэу регэ-
клогкыгэным лоф дэзышлэшт
межведомственнэ штабэу агэ-
псыгэм ипашэ игуадзэу, нар-
котикхэр зэрагэзеклорэм лы-
плээгэнымклэ Федеральнэ
кыулыкым Краснодар краим-
клэ ишъолгыр гызлорышланлэ
Адыгеимклэ и Кьутамэ ипашэу
Олег Олейниковым кызэри-
луагэмклэ, мэфим 10-рэ гэл-
лэшыгэ шыклэм тэтэу лоф
ашлэшт. АР-м хэгэгэу клоц
лофхэмклэ и Министерствэрэ
республикэм псауныгэр кьэу-
хумэгэнымклэ и Министер-
ствэ испециалистхэмрэ ягу-
сэхэу ныбжьыклэхэр бэу зы-
щызэрэугоирэ чыплэхэм, дис-
котекэхэм, чэзырэ лоф зышлэ-
рэ клубхэм, бархэм, нэмыкл-
хэми ащылэштых, зыныбжь
имыкыугэхэу наркотикхэр зы-
гээфедэхэрлэ кыхагэщычи-
стых. Кьытклэхухэрэ ллэуж-
хэр мы тхамыклагьом шыуху-

мэгъэнхэм аналэ тырагъэтышт.

— Псэулпэхэр кытклухьэхэ-
зэ наркотикхэр зыгьэфедэрэ
ыкйи ясабый аплунымклэ зи-
пшэрыльхэр зымыгьэцэклэрэ
ны-тыхэр кьыхэдгьэщыцых,
ахэм атефэрэ пшээдэкйыбыр
ядгьэхьышт. Еджаплэхэм, джаш
фэдэу клэлэцкйклухэм зыща-
гьэпсэфырэ ыкйи япсауныгьэ
зыщагьэпшэтерэ учреждениехэм
пэшлорыгьэшэ лфштхьабзэхэр
ащызэхэтэнхэм аныхэу ты-
налэ тедгьэцыхт. Клэлэеджа-
кдохэм наркотикхэр агьэфедэ-
хэмэ кьэзыгьэлэгьышт тес-
тирование ны-тыхэм яшлэ
хэлхэу ядгьэклүшт, нэмкйлу
итхьухьагьэр маклэп, — кьы-
хигьэщыгь О. Олейниковым.

лофтхьабзэм шуагъэ кы-
тынэу зэхэщаклохэр мэгугъэх,
ащ зэфэхьысыжьэу фэхьугъэм
елытыгъэу анахъэу аналэ зы-
тырагъэтыщт лъэныкьохэр нэ-
ужым агъэнэфэштых.

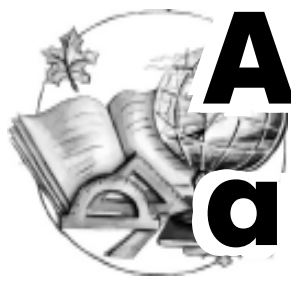
цыфхэм ахэхьэщтыгъэп, къалэхэм адэмышьэу къоджэ псэуплэхэм loф ащишлэщтыгъ, ахэр бэрэ зэблихьуштыгъ.

Бзэджашлэр кызэраубытыгэм фэгъэхыгъэ къэбар Шъачэ иоперативникхэм алектэгъэхьагъ.

Цыфым ыпкыынэ-лынэ шыобж хыльгэхэр тезыщагъэу зэгү-цэфэхэрэ хульфыгъэр Крас-ногвардейскэ районым иполи-цейскэхэм кыаубытыг. Кыау-джэу Адэмые щыпсэурэ илэс 24-рэ зыныбж кIэлэклэу шъэ-жыыекIэ зыхэпджагъэхэр рай-он сымэджэщым кызэраща-гъэм фэгъэхыгъэ къэбар по-лицеим иотдел идежурнэ часть кылэкIэхыаг.

Следственный-оперативнэ купэу медицинэ учреждением псынклэу кэсыгэм зэригэ-унэфыгэмклэ, клэлаклэм шьобж хьылэхэр тэзылаагэр мы кэджэ дэдэм шьыпсээр илхэс 42-рэ зыныбж хульфыгээр ары. Мы нэгыритлур зэнэлосагэх ыки мы мафэм зэлу клэнхэу рахухагь. Дисыэ зэдгушылагэх, зэмызэгыныгэ азыфагу кытэджагь. Мыш дэжым бээджашлэм ылыгыгэ шьэжыер кыпхуати, клэлэ ныбжыклэм хэпыджагь, нэужым зигэбылпыжыгь.

Республикам икыныш, зы-
зыгъэбылын гухэль зигэгъэ
хуьльфыгъэр нэмык! шьолы-
рым клорэ автобусым исэу
кыауытыгъ. Уголовнэ лоф кы-
зэуахыгъ, зэхэфынхэр ма-
клогъ.

Амалэу щылэр агъэфедэшт

Блэкыгъэ ильэсхэм еджаплэ пэпчэ урок ужым клэлэеджаклохэр зыщалыгъхэрэ группэхэр илагъэх. Ахэм «продленкэлэ» яджэщтыгъэх. Ны-тыхэу лофшланлэм лутхэмклэ ар лъэшэу лэпылэгъушхуагъ. Урок ужым ащ цылэ сабийхэр агъашхэ-щтыгъэх, агъэджэгущтыгъэх, десэхэр арагъэшлыщтыгъэх, клэлэегъаджэм ыналэ зэратетым ны-тыхэм гупсэфыгъо къа-хильхэщтыгъ.

Ау джы гъэсэныгъэм фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъаклэм кы-зэрилорэмклэ, а группэхэр клэлэ-цыкълухэм ялыгъын, ялыплээн япхыгъэ фэло-фашлэхэм ахэхъх. Гъэсэныгъэм епхыгъэ фэло-фашлэу ыпклэ хэмылэу клэлэ-еджаклохэм ябгъэгъотын фае-хэм «продленкэр» къахиубы-тэрэп. Регион е еджаплэ пэпчэ къэралыгъо бюджетым кыкълэу ахъщэу кыылуклэрэр ежъхэр зэрэфаеу агощын фитых. Ау, федеральнэ шэпхаклэхэм кы-зэрэдалыгътэу, уроххэмрэ ахэм ауж зыдаклохэрэ кружокхэм-рэ ыпклэ ахэлъынэу щытэп. Адрэ къэнэрэ фэло-фэшлэ пстэ-уми еджаплэм е муниципали-тетым япашэхэр зэрэплых.

«Продленкэри» ыпклэ хэмы-лэу бгъэпсын плэкълышт, ау

ащ пэлухъашт ахъщэр клэлэ-егъаджэхэм премиеу яптыни уфит, уфаемэ, актовэ залым ишъхъангъупчъэмэ апае лухъо кырыщэф е еджаплэм бас-сейн бэджэндэу ылыгъымэ, ащ ыпклэ пэлугъах. Ау хэбзэгъэу-цугъаклэм пашэхэм лизын къа-ритырэп ыпклэ хэмылэу клэлэ-цыкълухэм апае «продленкэм» группэхэр кызылупхынхэу.

А къэбарым ны-тыхэр кы-гъэбырсырыгъэх. Ахэм ащыщ-хэр УФ-м гъэсэныгъэмрэ шлэ-ныгъэмрэклэ иминистрэу Дмит-рий Ливановым исайт тха-гъэх. Ащ ны-тыхэм джэуапэу къаритыгъэм кыщело: «Про-дленкэм» ыпклэ хэлъэу шы-гъэным зыпары лъапсэ илэп, Москва имызакъоу, УФ-м инэ-мыкл субъектхэми яеджаплэхэм

икъу фэдизэу ахъщэ алэклахъэ урок ужым етлани сабийхэм лоф адашлэным пэлухъанэу». Ахэр министрэм игушылэх.

Ащ фэдэу бзылфыгъэ горэ министрэм зетхъаусыхыллагъэм кыкълэлыкlorэ мафэм «про-дленкэм» пае еджаплэм суб-сидие илэ хъугъэ...

Мы мафэхэм «продленкэм» илоф етлупшыгъэу Интернетым цырэгушылэх. Зы сыхъатым ыуаси, мазэм тефэщтыри къа-лытэ, ны-тыхэр ащ лъэшэу егъэгумэкълых. Тэ тиресубли-кэлэ а лофыгъом ащ фэдиз джэрпэджэжэ обществэм цы-рилэп. Ау ны-тыхэу гуцылэгъу тызыфэхъугъэхэм янахыбэр яклэлэцыкълэу еджэгъу уахътэм ыуж еджаплэм кычлэнэныш, щышхэнэуи, гъэцэклэнхэр щы-шынхэуи, зыщигъэпсэфынэуи амал илэнэу фый. Нэбгырэ зырыз дэд зылуагъэр: «Сэ си-гуащэ е сянэ лоф ышлэрэпыш, сабыир кычлыщыжышт, гъэцэ-клэнхэри дишлыжыштых». Ны-ты ныбжыкълэхэр фаех яса-бий еджаплэм цылэнэу, ар нахь чыплэ гупсэфэу алытэ.

Мы лофыгъом иклэупчлэн АР-м гъэсэныгъэмрэ шлэны-гъэмрэклэ и Министерствэ кыщедгъэжыагъ. Тызэупчлыгъэ специалистым «лофым зыпа-ри къеслолэн слэкълыштэп, хэбзэгъэуцугъаклэм ыпклэ зы-

Гъэсэныгъэм епхыгъэ фэло-фашлэу ыпклэ хэмы-лэу клэлэеджаклохэм ябгъэгъотын фаехэм «про-дленкэр» къахиубытэрэп.

хэмыл фэло-фашлэу кыди-лтытэхэрэм «продленкэр» ахэ-тэп, ар лахътедзэ фэло-фашлэу зэрэщтыр кыхегъэщы. Арыш, ны-тыхэм бырсыр ашлыным ыпклэ хэбзэгъэуцугъэм ер-джэх».

Ащ ыуж еджаплэхэм япа-

щэхэр, гъэсэныгъэмклэ гъэлары-шланлэхэм ялофышлэхэр гуцы-лэгъу тшыгъэх. Мыекъопэ гим-назиеу N 5-м ипашэ тызыгъэ-гумэкълэрэ лофыгъом лъэшэу зыфэсакажыжызэ къеклолагъ. Упчлэр Мыекъуапэ иадмини-страции гъэсэныгъэмклэ и Ко-митет фэдгъазэмэ нахышлоу кытылуагъ. «Продленкэ» кы-зэлуахынэу — ыпклэ зыхэлп

Мыекъуапэ иадминистрации гъэсэныгъэмклэ и Комитет ило-фышлэ кылуагъэм нахь гъэнэ-фагъэ хэлыгъ, гури нахь кы-дищэягъ: «Джыдэдэм еджа-плэхэм ялофхэр зэафыхэ пэт, класс пчъагъэхэр, ахэм ары-сыщтыр зыфэдизыр, урокхэр зэрагощыштыхэр, тарификаци-ем епхыгъэ лофыгъохэр зэ-шлуахых. Арыш, гъэнэфагъэ

«Продленкэм» ыпклэ хэлъэу шыгъэным зыпары лъапсэ илэп, Москва имызакъоу, УФ-м инэмыкл субъектхэми яеджаплэхэм икъу фэдизэу ахъщэ алэ-клахъэ урок ужым етлани сабийхэм лоф адашлэным пэлухъанэу».

лофым пае лицензие ямылэу, ау урок ужым инджылызы-бзэ арагъэшлэнымклэ фитыны-гъэ ялэу кытылуагъ. Гимна-зиеу N 22-м «продленкэ» илэп ыкли илэштэп. Гурыт еджаплэу N 7-м ипашэ илэнатлэ зыгъэ-цаклэрэм кызыэрилуагъэмклэ, а 1 — я 3-рэ классхэр феде-ральнэ къэралыгъо шапхэхэм атэтэу еджэх. А шапхэхэм

хэлъэу «продленкэм» илоф къалон алэкълыштыгоп. Ау а лофыгъом цыгъуазэх, зэрэзэ-шлуахыштыми пылтыхх.

Адыгэ республикэ гимнази-ем мы лофымклэ анахь уггъэрэзэ-нэу щыт. Ар къэлэ бюджетыр арэп, республикэ бюджетым епхыгъэу мэлэжэ. Зэклэмклэ ублэлэ еджаплэм класс 16 ил. Ары пэпчэ сабий 25-рэ щеджэ. Ау фаер зэклэри «про-дленкэм» клон ыльэкълынэу еджаплэм амал ил. «Продлен-кэм» щалыгъхэр сыхъатыр 5 — 6-м нэс щэлэх, лъэлу тхылъ къэзытхыхэрэр сыхъатыр 4-м члэщыжых. Арыш, гимнази-ер нэмыкл еджаплэхэмклэ щы-сэтэхыпл.

Тызэрэгугъэрэмклэ, Юныгъо мазэр имыкълэу еджаплэ пэпчэ кыгъэанэфэшт «продленкэ» илэштмэ имылэштмэ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

АДЫГЭ ШЪУАШЭМ И МАФЭ ИПЭГЪОКИ

Лъэпкъым идэхагъэ къалуатэ

Адыгэ шъуашэм и Мафэ Юны-гъом и 28-м тиресубликэ шагъэмэфэ-кълышт. Ащ фэ-гъэхыгъэ лоф-тхъабзэхэм ар-тист цлэрылохэр, ныбжыкълэ куп-хэр, лъэпкъ ис-кусствэр зышло-гъэшлэгъонхэр ахэлэжэщтых.

Ансамблэ цлэрылоу «Налмэ-сым» концерт тхъалэр егъэ-хъазыры. Ащ даклоу музей-хэм къэгъэлъэгъонхэр къащы-зэлуахых, еджаплэхэм зэхахъ-хэр ащагъэхъазырых.

Тиресубликэ лъэпкъ лоф-

хэмклэ, лэкълэ къэралхэм ащы-псэурэ тильэпкъэгъухэм ады-рлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитет итхъаматэу Шъхъ-лэхъо Аскэр зерищэгъэ зэлу-клэм общественнэ движениеу

«Адыгэ Хасэм» хэтхэр, му-зейхэм ялофышлэхэр, клэща-клохэр хэлэжыагъэх. Стлашъу Юрэ, Сулейман Фатимэ, Тэу Аслъан, Къуижэ Къэплъан, нэмыкълэхэм лофхэр зэрэлъы-кълуатэхэрэр къалотагъ.

Мэфэклым фэгъэхыгъэу адыгэ шъуашэм идэхагъэ къэ-зыгъэлъэгъорэ нэрылэгъу лэ-пылэгъухэр агъэхъазырыштых. Мэфэпчъэу кыдагъэкълыштыхэр адыгэ шъуашэм ехыплэгъэщтых. Шлэныгъэлэжыхэр, общественнэ

лофышлэхэр, хабзэм икълуыкълу-шлэхэр мэфэклым чанэу хэлэ-жыщтых. Лъэпкъым идэхагъэ зэхахъэхэм къащалотэшт, адыгэ шъуашэр искусствэм ыбзэклэ «къагъэгъушылэшт».

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Сыда тыхъульффыгъэхэм къяхъулэрэр?

Мы упчлэр къэуцу аужырэ лъэхъаным
хъульффыгъэ ныбжьыклабэмэ ядунай зэ-
рахъожьырэм узегупшысэклэ.

Мары ыгу къызэрэуцугъэм кыыхэкълэу бэмышлэу ллагъэ спортсмен (лыжныкыгъ) цлэрылоу илъэс 47-рэ нахъ зымыныбжьыгъэ Игорь Бадамшиныр, илъэс 41-рэ нахъ кыгъэшлагъэп футболистэу Валентин Белькевич. Бэмэ лъэшэу агу къеуагъ иклыгъэ илъэсым гу-лэынтфэ узхэм къахэкълэу зидунай зыхъожьыгъэ хоккеистэу Виталий Зиминыр (илъэс 34-рэ кыгъэшлагъэр), ащ ыпэкълэ дунайм ехыжьыгъэхэ цыф цлэрылохэу Егор Гайдар (илъэс 53-рэ ыныбжьыгъэр), артист цлэрылоу Владимир Турчинскэу илъэс 46-м итэу инфарктым иллыкыгъэр... Мыхэм афэгъхыгъэ къэбархэм тащыгуаз цыф цлэрылохэу ахэр зэрэщытыгъэхэм кыыхэкълэу. Ау сыд фэдиз хъульффыгъэ къызэрыкълэу ныбжьыкълэу непэ дунайм ехыжьырэ? Сыда хъурэр?

Мыщ фэгъэхыгъэу статисти-кэм зэригъэунафырэмклэ, гу-лэынтфэ узхэм мы аужырэ илъэсхэм арылыкырэ хъульффыгъэхэр нахыбэрэмклэ ныбжьыкълэ. Врачхэм ар кызыхэкълэу алорэр гум узэу илэр игъом къызэрэхамыгъэщырэ закъор арэп. А лэныгъэ жъугъэм лъапсэу илэу врачхэм агъэунафырэр ешъонырэ холестеринэу лъым хэлъыр зэрэбэм кыыхэкълэу лъынтфэхэм лъыр арыпцы-хъанымрэ (тромбхэр ялэ хуунхэр) ары.

Непэ пстэуми къагурэлон фае «холестерин» зыфалорэм имэхъанэ. Ау экълэми ашлэу плон лъэкълэщтэп гъомылапхъэу дгъэфедэхэрэм ар зэрэхэлъым ибагъэ. Диетологхэм къызэралорэмклэ, былымыхъу зыхэлъ гъомылапхъэхэр ары нахыбэу холестериныр къытфэзы-хырэ: нэкулъ зэфэшъафхэр, былымилыр, тхур. Ау ныхэм, шъхэгъусэхэм янахыбэм хъульффыгъэр «калорийнэу» гъэшхэгъэн фаеу зэрэтлытэ-рэм тытырашын алэкълэрэп, ахэм япсауныгъэ зэрар етэхымы.

Псауныгъэр къэхъумэгъэ-нымклэ Дунэе организацием

(ВОЗ-м) пстэуми аналэ тыра-ригъадзэ шлоигуу щыбгъэзыен лъэкълэщт ушъхъагъухэм апкъ кыкълэу, зыныбжь илъэси 10-м кыыщыублагъэу илъэс 24-м нэсэу дунайм щыпсэхэрэм ащыщэу мафэ къэс нэбгырэ миллиони 2,6-рэ зэрэллэрэр. А ушъхъагъухэм зыкълэ ахалытэ тэрэзэу цыфхэр зэрэмышхэ-хэрэри. Холестерин макълэу зыхэлъ гъомылапхъэхэр нахыбэрэ гъэфедэгъэнхэ зэрэфаем непэ нахыбэрэ игугуу ашлы хъугъэ.

Врачхэм къызэрэхагъэщы-рэмклэ, шъонырэ тхур бэу зыхэлъ гъомылапхъэхэмрэ зэ-кыгъунхэм джыри зы уз цы-нагъо къаты, ар «некротизи-рующий острый панкреатит»

Диетологхэм зэралъытэрэмклэ, под-желудочнэ железам къекълэхэрэп гъомылапхъэхэр, лы пщэрыр, консервэхэр. Ащ узэрешлушлэн фаер пхъэшхъэ-мышъхъэхэр, хэтэрыкхэр ары.

зыфалорэр, нэгъучлэгъ (под-желудочнэ) железар етэныр ары. А узыр ары бэмышлэу зэрылыкыгъэр бэмэ шлу альэ-гъуштыгъэ артистэу Владислав Галкинынр. Бэмэ а узым иапэ-рэ нэшанэхэр гушъхъабжэм хагъэкълэу, къызэраллошлэу зэлэзэжхэу зэрэрагъажьэрэм клэу дэй къызэритырэп, ащ фэдэм лэпылэгъу уфэхунынр зэрэкинынр врачхэм кыыхагъэщы.

Нэбгырэ пэлпч холестерин зынэсырэр ышлэн фаеу ары специалистхэм къызэралорэр. Етлани шъон пытэм тхур бэу зыхэлъ гъомылапхъэр тепшыхъажы мыхъухэщтэу ахэм кълэу. Ау тыхъульффыгъэхэм ар агъэцакълэу къэлэгъуай. Диетологхэм зэралъытэрэмклэ, под-желудочнэ железам къекълэхэрэп гъомылапхъэ гъэжъагъэ-

хэр, лы пщэрыр, консервэхэр. Ащ узэрешлушлэн фаер пхъэшхъэ-мышъхъэхэр, хэтэрыкхэр ары.

Тэрэзэу ушхэным псауныгъэмклэ мэхъанэу илэм фэгъхыгъэу ишлэшл кьедгъэуагъ Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэхъумэгъэнымклэ и Минис-терствэ иштат хэмыт дието-лог-специалист шъхъалэу, Уры-

гу-лэынтфэ узхэм ящынагъо къызэрэшхъэрыхъэрэр. Ахэм афэдэхэм ялъыдэкълэу хэхъо, акълэчлэ кышэкълэ, аныбжь мы-бэми. Цыфыр пщэры хъуным нахыбэрэмклэ ылапсэр калорие бэу зыхэлъ гъомылапхъэхэр ыгъэфедэнхэр ары. Шлэныгъэлэжхэм зэрагъэуна-фыгъэмклэ, тэрэзэу шхэныр ары (дэгъоу шхэныр арэп) цыфым кыгъэшлэщтыр зыфэдызыр процент 25 — 40-кълэ зэлпы-тыгъэр.

Пщэрыщэ цыфхэр хъунхэр медикэ-социальнэ ыкли эконо-мическэ гумэклыгъоу непэрэ обществэм илэхэу Розэ елы-тэ. Дунайм щыпсэхэрэм ипро-центи 7-м а гумэклыгъор ял. Адыгэ Республикэм щыпсэхэ-рэми ащ щаухагъэп. Дието-логым къызэрэхигъэщыгъэмклэ, зыныбжь икыгъэхэм ащыщэу пщэрыщэ хъугъэхэм япчъагъэ аужырэ илъэситфым кыкълэу процент 57-рэ хэхъуагъэу кълэ-тытэ, клэлэцылкълэхэм — про-цент 20 — 23-рэ.

Илъэс къэс ашлырэ уплъэ-клунхэм къызэрагъэлагъорэм-клэ, республикэм щыпсэхэхэрэр тэрэзэу шхэнхэм ишапхъэхэм лъэшэу атекълых, тхур, угле-водыр бэу зыхэлъ гъомылапхъэхэм ягъэфедэн процент пчъагъэкълэ ящыкълэуагъэ, гурыт шапхъэу цылэхэм ашлэкълых. Ащ дакълэу пхъэшхъэ-мышъхъэхэр, хэтэрыкхэр, пцэжыер нахъ макълэ ашлы. Гушылэм пае, хьа-лыгъур ыкли хъаджыгъэм хэ-шыкыгъэ гъомылапхъэхэр шапхъэу, пкышъолым ищыкълэуагъэ гурыт пчъагъэхэу агъэуцугъэ-хэм проценти 112-кълэ нахыбэу республикэм щыпсэхэ-рэм агъэфедэ, лыр ыкли лым хэшлыкыгъэхэр — процен-

ти 105-кълэ, щэр ыкли щэхэкълэ гъомылапхъэхэр — процент 77-кълэ, шъоушыгъур ыкли лэшлу-лушлэхэр — проценти 107-кълэ.

Анахъ тшлогъэшлэгъонэу ыкли тырыгуазэмэ, шлуагъэ къызэ-рихыщтыр гъэнэфагъэу Розэ кыыхигъэщыгъэхэм ащыщэу зы чыплэ джыри тыкышчыуцу тшлоигуу. Диетологым зэрило-рэмклэ, тэрэзэу ушхэным хэбзэ шъхъэллэпкы кыхеубытэ.

Апэрэ хабзэр — цыфым кълэуагъэ ыгъэкълэуагъэрэ («энер-гозатраты» зыфалорэр) гъомылапхъэм энергетическэ шлуа-гъэу хэлпырмэ зэфэдызынынр. Чэщ-зымафэм кыкълэуагъэу цы-фым кълэуагъэу ыгъэкълэуагъэрэ фэдиз гъомылапхъэм кыри-тыжыын, кыыхыжыын фае.

Ятлонэрэ хабзэр — игъом, охътэ гъэнэфагъэм ушхэныр. Япллэнэрэ — гъомылапхъэр пкышъолым нахъ дэгъоу хэхъаным, шлуагъэ кыи-тынэм иамалхэр тэрэзэу зехъэгъэнхэр (тэрэзэу гъэжъо-гъэныр, гъэлэгъэныр).

Мыхэм адакълэу хэти зыщи-гъэгъупшэ мыхъуштыр Розэ кыыхигъэщырэ мафэ къэс та-кыкълэ 30-м нахъ мымакълэу кълэуагъэу лэф горэ пшлэныр ары.

Псауныгъэ Тхъэм хэти кырет.

ЖАКЪМЫКЪО Аминэт.

Цыфыр пщэры хъу-ным нахыбэрэмклэ ылапсэр калорие бэу зыхэлъ гъомылапхъэхэр ыгъэфедэн-хэр ары.

**Адыгэ Республикэм инахьыжъхэм
я Совет итхьамат.**

Тиунагъохэр пытэхэмэ, лъэпкъыри пытэщт

ИжыкIэ кыщегъэжыагъэу псэлъыхьоним, къэщэн-дэклоним япхыгъэ шапхьэхэм ягъэцэкIэн адыгэ лъэпкъым мэхьанэшхо ритыщтыгъ.

Ахэм къежыапIэу афэхьурэр ныбжыкIитIур нэлуасэ зэрэзэфэхьурэр ары. Ащ бэ ищыкIагъэп. Тидэ ущызэлуи-кIагъэми узэдэгущыIэн плъэкIыщт. ТикIалэхэмрэ типшъашъэхэмрэ непэ ежъ-ежыурэу, хашэ ямыIэу, нэлуасэ зэфэхьух. Ащ фэдэ шыкIэм емыкIухэр кы-кIэлъыкIоу, зэлахьыл ныбжы-кIэхэр зэрэмышIэхэу зэпсэлъыхьохэу, къэзэрэщэнхэм нэсэу кыхьэкIы. Арэуштэу мыхъуным пае ныбжыкIэу нэлуасэ зэфэхьухгъэхэм зэрагъэшIэн фае хэти ылапсэ зыдэщыIэр, зыщыщыр. КIэлэ зыкIэмыщэр автобусым, гъогум пшъашъэм щепсэлъыхьоныр емыкIоу алы-тэ. Пшъашъэм удэгущыIэ пшIоигъомэ, янэ-ятэхэм яунэ кIо, унагъор зэрэплъытэрэр, пшъашъэм уасэ зэрэфэлшы-рэр къэгъэлыагъо. Ар адыгэ хабз, адыгэ шэн. Сыда джы тиныбжыкIэхэм ятлэгъу-лэрэр?

Щысэ къэсхьымэ сшIоигъу. КIалэ горэм кыщэ шIоигъоу бэрэ кыкIухьагъ, ау инасып кыубытыгъэп. А къэбарыр зы бзылфыгъэ къэкIожыгъа-кIэ (къатIупшыжыгъэ) горэм зызэхехым, зыкыIуигъаки, кIалэм нэшIэ-лушIэу зыкыIуишIыхьэзэ зыкыригъэштагъ, адрэми бэ

тыримыгъашIэу кыщагъ. Тхьа-мафэ нахь зэкIымыгъугъэхэу кIалэм кыщэгъэ пхъужь ныбжыкIэр кIодыгъэ. Ащ фэдэ мэхъуа, сьд къэхъугъэр, тидэ кIуагъа? Мы упчIэм иджеуап зыми кыыритыжыын ылъэкIы-гъэп. Пхъужь ныбжыкIэм уасэ зилэу унэм илъ мылкъур зэ-кIэ зэхиугъуайи зигъэбылбы-жыгъ. Мы зигугъу къэсшыгъэ щысэм сыда кыгъэлыагъо-рэр? УкIэлэ зыкIэмыщэ хъу-мэ, тIэкIу узыфэсакъыжыын фае. УзылукIэрэ пстэуми цы-хьэ афэлшы хъуштэп.

Псэлъыхьоним зыкIа-кIоштыгъэхэр аукодьеу щытыгъэп. Псэлъыхьоним кIорэ кIалэм иныб-джэгъу горэ кIыгъун фае. Пшъашъэр зэрыс унагъом изытэт, чылэм лъытэныгъэу щыриIэр, янэ-ятэхэр зыфэдэхэр, зэфы-щытыкIэу унагъом исхэм зэ-фыриIэр ыльэгъун фае. КIа-лэмрэ пшъашъэмрэ къэзэрэ-щэнхэ хъумэ илъэс пчъагъэрэ зэрэзэпылшытыгъэхэм мэхьа-нэ илагъ. АщкIэ пшъашъэм ина-мыс кIалэм зэрилпытэрэр къе-гъэлыагъо. КIалэмрэ пшъашъэм-рэ нэлуасэ зэфэхьунхэмкIэ апэу зишIуагъэ къа-кIорэр хэгъ-рээр ары. Мыщ псэлъыхьохэр зыщыщхэм, кыыздикIыхэрэм унагъор ащегъэгъуазэ ыкIи

пшъашъэ унэм ахэр ихьанхэм ифитыныгъэ къалехы, лыкIо афэхьу.

Пшъашъэм псэлъыхьоним кы-зыфакIокIэ, унагъом ис горэ, е ышыми, е ышыхъу нахьы-кIэми, дырагъахэ хэбзагъ. Ауштэу зыкIа-кIоштыгъэр ны-тыхэм къэбарэу щылэр ара-лэтэжыынэу ары. НыбжыкIи-тIоу зэгурьIуагъэхэм Iоф ухы-гъэ зэрялэм ишыхьатэу Iэужхэр зэрэтых, пIалъэ зэфашIы. Ахэм ауж кIалэм изакъоу пшъашъэм дэжэ кIоми емыкIоп. Iэуж зы-тыгъэ пшъашъэм нэмыкI кIа-лэхэр фикьэхэу, ипчъэ хэти фызылухыгъэнэу щытэп. Псэ-лъыхьоним кыфыкIокIыхэрэм шъхьа-кIо арымыхэу агуригъэIон фае Iоф ухыгъэ зэрилэр.

Гукъау нахь мышIэми, аужы-рэ лъэхъаным шIулъэгъуныгъэм уасэ имыIэжыым фэдэу хъу-гъэ, тиныбжыкIэхэм ащ екIо-лакIэу фыриIэр гурьIогуае, шъхьэлсын-кIагъэмрэ шъхьэнэ-кIыгъэмрэ бэрэ къатекIо. Ахэм янахьыбэр гъогум, автобус къэ-уцуплэхэм, джэгухэм нэлуасэ ащызэфэхьухьэ, тэрэзэу зэ-рэмышIэхэу шIулъэгъуныгъэ псын-кIэ зэфашIышъ, унагъо ашIэнэу ежъэх. Сыда ащ фэдэ зэкIуакIэм кыыхьэрэр? Ащ укIэупчIэжыынэу щытэп — шIу-лъэгъуныгъэ плъырыр мэкIо-сэжы.

Бзылфыгъэм ишъхьэлсын-кIагъэ сыдигъуи лъапIэу кы-фыдэкIы, егъэшIэрэ пщыны-жъэу кыфэнэ. КIалэм ишъхьэ-убэтагъи унагъор еушъхьакIу, кын хедзэ, инасып пеупкIы-

жы, сабийхэр ипхыыхьэ-итэ-кьоу къегъанэх. Къэпщэн, удэклон хъумэ, ухэплъыхьан, укIэупчIэн, чIыфэу узыдэ-псэун угу хэпыр дэгъоу зэб-гъэшIэн фае.

Унагъом ихьэгъэ бзылфы-гъэ ныбжыкIэм зэкIэ ышIэу, зыфэбгъэсэжыын щымыIэу хъун ыльэкIыщтэп. Нысэм иплун, илэжыын, унагъоу зыхьа-гъэм илъ хабзэхэм атещэгъэ-ныр зипшъэрылпыр гуащэр ары. Ащ пае гуащэм цэлагъэ илэн, чIыфыгъэ хэпын фае. Гоцэ Iуш зинасып кыыхьэрэ нысэр ыгу къабзэу, ыбзэ Iэ-шIоу, шыкIашIоу, Iэдэб хэлыу мэхъу. Нысэр унагъоу кы-зэрыхьагъэм изэгъэн гухэлъ илэмэ, гуащэмрэ пщымрэ шъхьэкIафэ афишIын фае. Итыщ унэ есыфэ шэн-хэбзэ зэфыщытыкIэу яунагъокIэ я-лэгъэмрэ зэрыхьагъэм илым-рэ зэтефэщтхэп. Упсэу, ушы-лэ пшIоигъомэ, узыхьагъэ-хэм захэгъэзагъ, алорэр шIэ, ядэлъ.

Угу хэмыкIын плъэкIырэлп гуащэмрэ нысэмрэ зэмыкIу-хэу, ашъхьэшыгу зэфэгъэзагъэу а зы унэм зэдисхэ хъумэ. Хэти щылэ шIоигъу, ау щыла-

кIэу уилэщтым уфэсакъын фае-ба. Сыда ащ фэдэ зэгурь-мылоныгъэр непэ кызыыхэ-кIырэр? Мы Iофым игъэкIо-тыгъэу укытегушIылэн хъумэ псын-кIлэп. Ащ фэдэ пшъэры-лы зыфэсшыжыырэлп. Сэ къэз-гъэшагъэм къэслэгъугъэмрэ сызэрихьыллагъэмрэ зызэпэз-гъэуцукIэ, шъхьэм гупшысэ гъэшIэгъонхэр къехьэх. Сыд щыла-кIа тIагъэр илъэс пчъа-гъэкIэ узэкIэлэбэжымэ? Джы сьд тищыла-кIэр? Мы упчIитIу-ми яджэуап хэти зэрэфаеу кыыритыщт. Хэти джэуапэу кыытыщтыр зыфэгъэхьыгъэ-щтыр джы ежъ непэ щылэ-кIэ-псэукIэу илэр ары. Блэ-кIыгъэ щылэкIэ-псэукIэм уасэ фэтшIынэу гупшысэ тIагъэп, джауштэу тыщылэн тшIошIыгъ. Непэрэ щылэкIэ-псэукIэу ты-зыхэтыр джыри кыдгурьIо-рэлп, псын-кIэу кыдгурьIонэуи тыгугъэрэлп. Тиадыгэ шэн-хэ-бзэ дахэхэу кытфыщанагъэ-хэр чIэтымынэхэу, зэхьокIыны-гъу непэрэ лъэхъаным кыыз-дихьыхэрэм чIыплэ тэрэз ти-ныбжыкIэхэм щядгъэубыты-зэ тыпсэумэ, тильэпкъ хахьо ышIыщт, тинамыс нахь зыкы-Iэтыщт, пытэщт.

ЩЫIЭНЫГЪЭМ КЫХЭХЫГЪЭ КЪЭБАР

ТхьагъэпцIым илоф кIэкIыгъ

Минхъанрэ Мэрдженэтрэ зэгъунэ-гъух. ТIуми хэтэрыкI пасэхэр ашIэх. Ау Мэрдженэт елытыгъэмэ, Минхъан нахь чан, илоф псын-кIэу зэшIуехы. Ащ фэдэп игъунэгъур, зыфегъэжэрэм бэрэ пэлъы, ау дэгъоу егъэцэкIэ. КъэбгъэкIыгъэри пцэн фае, ащи Iоф пылъ — нэутхагъэ, тхьагъэпцIы-гъэ пхэлъ хъумэ, уилофи кIэкIы.

Помидор, къэбэсхэ гъэтысыжъ па-сэхэр ахьыхы, зы мафэ горэм зэгъунэ-гъуитIур къэлэ бэдзэрым зэдэкIуагъэх. Ахэр зы чыплэ уцунхэ ямурадыгъ, ау тIэкIу зэгужьохэм, чыплитIу агъо-тыжыгъэп. Зэпэзырызхэу уцугъэх.

Минхъан ыщэщтыр кыштагъ, Iэплэ

цIыкIухэу зыбгъупшI ыгъэтылбыгъ. Ахэм тхылыплэ тхыгъэ цIыкIухэр ахилъ-хьагъ мыхэр атетхагъэхэу: «Высший сорт», «Малаховский сорт», «Махиль-ский сорт». КыкIэрыхьэхэрэр анахь кызыкIэупчIэхэрэр «Махильский» зы-филорэ лъэпкъыр ары. Ежыри теубы-тагъэ хэлъэу джэуап аретыжы: «Мы помидорым фэдэ джыри зыми ышIагъэп, ау сэ илъэс пчъагъэ хъугъэу къэсэ-гъэкIы. Зы лъахьом помидор 25-рэ кыпэкIэ, пшхыщтмэ, нахь IэшIу ахэ-тэп, бгъэшIолуштмэ, нахь дэгъу щылэп. ЕтIани огъуи, узи ащыщынэрэп».

ЩэфакIохэр псын-кIэу къебэнхи, а гъэтысыжъ лъэпкъыр зэрапхъуагъ.

Чэзыур зынэмысыгъэу къахэкIыгъэхэр тхьаусыхэхэу кызэуцухэм, стол чIэ-гъым чIэлъыгъэ помидор гъэтысы-жыыр зэкIэ кытырильхьагъ, нэрэ-Iэ-рэм азыфагу ылыгъыр а зы лъэпкъэу «МахильскэкIэ» ышагъ.

Игъунэгъу Мэрдженэт дэжэ кызы-лохьажыым, зыпари ымышагъэу, къэгъэ-гъэ Iэрамышхом фэдэу помидор гъэ-тысыжыыр ыпашъхэ илъэу зэрэщы-тыр ыльэгъугъ.

— Сыда адэ узпэтыр, зыпари пцэ-гахэп? — еупчIы ар Мэрдженэт.

— Ашъыу, непэ емынэмэ сшIэрэп, зыпари сшагъэп, — лъэшэу къэтхьа-усыхагъ ар.

— ЩакIэ пшIэн фае, — кызыщэт-хъужы Минхъан.

— Сыда, сэщ нахь дэгъоу о оща? — лъэшэу шIошъхьа-кIоу Мэрдженэт къэтхьоплбыгъ.

— Сымыщэмэ IузгъэкIыныгъа? — мэщхы Минхъан. — ОшIа непэ сшIа-гъэр, — лъэшэу зыфэрэзэжъэу ащ кыыригъэжыагъ. — Помидор гъэтысы-жъэу слыгъыгъэм зэкIэм цIэхэр афэс-шыгъэх. Ау зэкIэмэ анахь ащэфы-гъэр «МахильскэкIэ» сызэджагъэр ары. Ащ фэдэ помидор зыми ымышIэу кы-чIэкIыгъ, сэри щытхъупсыр пыслъхьагъ. Къэзэрэгъэбэныгъэх, а лъэпкъымкIэ зэкIэри згъэкIуагъэ. Алахьым джэнэт лъапIэ кырет тигъунэгъу лыжъэу Ма-хьилэ, ащ ыцIэ зытесIуагъэр зэрап-хъуагъ.

ТызэхэкIыжыкъомэ...

Хьарунэ Сурэт кызыщагъэр илъэ-ситф мэхъу. Ащ кыщегъэжыагъэу непэ кызынэсыгъэм агу хэзэрэгъэкIыгъэп, лъэшэу шIу зэрэлъэгъух, зым Iэпызырэр адрэм кыштэжъэу мэлпсэх. Хьаблэм тесхэри, ныуи, ныси кыхъуапсэх. Гуа-щэри Сурэт фэхъупхъ, ежъ Сурэти ыльэкI кыгъанэрэп, янэу къэзылф-фыгъэм ыуж кыыримыгъанэу гуащэр шIу ельэгъу, ыIорэм зы лъэбэкьукIэ блэкIырэлп. КIэкIэу къэлIон зыхьукIэ, унэгъо зэгурьIо-зэдэлужь яI.

Зы мафэ горэм Хьарунэ машинэм-

кIэ щагум кыдэхьажыгъ. Сурэт ар псын-кIэу кыльэгъугъ, унэм кыкIыгъ. Хьарунэ машинэм ибагажник тхылы-плэ картон къэмланышхуитIу кыди-хыгъ. Еплымэ, «Сэпэугъой» еIо тет-хагъ. Сурэт ишъхьэгъусэ дэлэзэ тIури унэм рахьагъ. Мыщ фэдэу лым кы-щэфырэ пстэури тIурытIоу кызэри-хьырэр шъузым шIогъэшIэгъоныгъ ыкIи ар зытыришIыхьагъэмкIэ еупчIыгъ.

— ОшIа, синэфын, тызэхэкIыжы-къомэ сэлэш ары, — гушIозэ Хьа-рунэ ишъхьэгъусэ кыыриуагъ.

Рассказ

ПЭНЭШЬУ Сэфэр

(Кызылэлъыкlorэ
Юныггом и 10-м
кыдэклыгээ номерым ит).

Сымэджаплээ кызыдэклау-
гэмэ, Бэгъэгушлокьомэ яунэ
кызысым Мэдинэ игупшысэ
зэпигъэу. Къэлапчээр кы-
луи хагум зыдахъэм, хъэ
кьолэнышхор хъакъуэ кы-
пэгъоклыг.

— Сэры, Барбос, сыкэпшлэ-
жырэба, узихъэм сыриныб-
джэгъу, — хъэм дэгущылагъ,
ау кышлэжынэу фэмыем фэ-
дагъ, кьэхъакъуныр зэпигъэу-
щыгъэп. Рамзинэ, кызфэкло-
гээ сымаджэм ышнахъык, унэм
кыки кызфэгубжым зиупэпцли
луклыжыг.

Сымаджэр зэрыл унэм зе-
хъэм, хъаблэм щыц хульфы-
гээ зауэ исыгъ. Адрэ унэми
бзылфыгээ макъэхэр кылу-
кыщыгъэх. Заур хэупцлэжы-
гээу плэм хэлъыг. Мэдинэ
кызыралэжыгъу сымэджэпэс-
хэр къэтэджыгъэх, «Къакло,
къакло» алуи кыпэгъоклыгъэх,
ау сэлэм арихи сымаджэм фэ-
гумэкыпэ фэдэу зыкышлэу,
лэпэуыти хэмыхъэу, Заур зы-
хэлъ плэм еклолагъ.

— Адэ, синыбджэгъужь, зыо-
гъэсымэджапа сэлэ, — гуцылэ
нэпцлым унэр кыгъэклэзэзэу,
тхаклэмэнэлусыр кыгъэлэ-
джэу Мэдинэ сымаджэм ыпа-
шхъэ иуцауагъ. — Сэры, сы-
кэпшлэжырэба, уиныбджэгъу
Мэдин ары. Мыекъяуапэ сы-
кыкыг.

«Ыхъ» ылуи Заур хэцэлэ-
кыгъ, ынаплэ кылэти, кыдэ-
плыыгъ, ау зы гуцыли кы-
мылоу ригъэпллыжыгъыг.

— Мыдэ, къэтэдж, Кэижи-
панэм атэкъао тызэдэклошт,
— есэмэркъэу фэдэу Мэди-
нэ зыкышлыг.

— Ар атэкъаоу зыдэкложын
щылэп, — щысхэм ащыц ма-
клэу кылуагъ. — Непа, неу-
ща иегъэшлэрэ унэ зеклужы-
щтыр.

Мэдинэ пхэнтлэкли кыфа-
гъэклуати, сымаджэм ыпа-
шхъэ рагъэтлысхъагъ. Зэплэ-
кызылэплыжыгъу сымэджэпэс-
хэр щысыгъэх. Мэдини иныб-
джэгъу илоф зэрэдэм егъэ-
гумэкыпэу кыпцигъэхъоу елэ-
гъогъохъу щысыгъ. Сымаджэр
«Ыхъ» ылозэ загъорэ зэрэхэ-
щэлукырэ нэмык макъэ унэм
илукыштыгъэп. Ащ унэр зэщы-
гъо, гомылу кышлыгъ. Зэклэм
Мэдинэ ышхъэ кьеуагъ Пуш-
киным ипозэмэ «Евгений Оне-
гин» зыфилорэр кызырэрэгъэ-
жээрэ гуцылэхэр, «сымаджэм
чэщи, мафи укыкларымыклэу
укларысыныр сыдэу зэщыгуа»
зэриуагъэр. Мэдинэ инэу ры-
клэгъожыгъ джырэклэ ежэ
машинэ имылэгоми, и Лари-
сэчкэ кыфифищфыштыгъу елошъ,
ышлуабэ дашлэу ежэ, инэлуа-
сэ горэм елэлэу кьуаджэм
зыкызырэримыгъэщэгъэм.
Ушхъагъу горэхэр кыгъоты-
ныешъ, лофышхохэр илэхэу
псынклэу мыкложымэ мыхъу-
щтэу ылоныешъ клитхужы-
щтыгъ.

Машинэ имысэу кьуаджэм
кызырэрэуагъэр рамыпэсэу
нэужым рыгушылэжынхэм те-
щыныхы, Унэ Фыжым лоф
щишлэу ар имылэу аригъэлоры

зэрипэсыжыгъэп, ащ игугъу
кыфамышлыгъэхэми, зэклэм
лэклиб хэгъэу кышашлыгъэ ма-
шинэ лэплэ клэраклэм «итлыс-
хъагъ»...

— Сишофер зыгорэм сло-
фытагъэу синыбджэгъу зэрэ-
сымэджэ дээр кысалуагъэти,
ар кьэкложыфэ сежэшъуэгъэп
нахъ, нэмыцхэм кыашлыгъэ ма-
шинэ клэраклэ уеплы зэпы-
тыгъэкли уемызэщынэу типре-
зидент кысаригъэтыгъ. Синыб-
джэгъухэм ащыц фыхэзгъэ-
псыгъэмэ, сыжэ кыдигъэкли-
щтыгъэп, сыкырагъа-
щэщтыгъ, ау ащи

сыхэхъэшъуэгъэп,
сыкыуадж нэмылэмэ сыз-
дэклоштыр, сизакъоу сыкыкло-
мэ нахъ гупсэфыхъу слъыти,
автобусым зыкысыдзи сыкыэ-
кыуагъ.

— Автобусыр дэгъуба, нахъ
гупсэфых, — ишъыпкъэми исэ-
мэркъэуми кьэшлэгъуаеу сы-
мэджэпэсхэм ащыц кыхи-
гъэпсыгъ.

— Ары шхъаеу, Чэлэмэт,
ушисэхъукыжыгъэ зыхъуклэ,
автобусри гуао, — ылуагъ Мэ-
динэ машинэклэ кырашэкклэу
щысхэм кьашигъэхъун гухэлъ
илэу.

— Мыекъяуапэ сыд шыкыэ-
бар, президентылэм сыдэу
зишлыра? О сыд уищылак, узы-
дэклогъэ кьалэр, лэнатлэу кы-
уатыгъэр угу рехыха? — кьэ-
упчлагъ Блашэкъо Чэлэмэт,
ыныбжэ кылуатэу зышхъаци,
жизэкклэ-паклэхэми сэхъ атэхэ-
гъэ лыжэ нэпцэ лужьым, иджа-
бгъу напцэ ылэ ригъачыи.

— Алахымыклэ шыкур, Чэ-
лэмэт, сэ шхъэ фэгъэхы-
гъэмэ гумэкыгъоу щылэп, —
лыжым жыр фегъэбыу Мэ-
динэ. — Унэ Фыжым лоф
щысэлэ, селэнати цыклоп. Ори
ащ ушыгуаэщтын, лэнатлэу
уилэ зыхъуклэ, ныбджэгъухэр,
кыбдеушэкыштыгъэр бэ мэхъу.
Ныбджэгъу дэгъухэр селэх ялэ-
натлэклэ мыцкылухъу. Президен-
тым фэгъэхыгъэмэ, ишъыпкъ,
тиреспубликэ лъагъу кылэты-
ным ушыгугъы хушты. Сэ кыс-
фэдэгъу дэд, сегъэныбджэгъу
пломи хушты.

Ащ хъадырхэ бэн плонэу
кым-сымыгъэ унэу гомылугъэм
псэ кыпигъэкклэжыгъ, шхъан-
гъупчээр зыгорэм луиыгъ,
жыи чыилэтагъэр кьаюкыгъэ

фэдэу лыжэхэм кьащыхъу. Сымаджэми ар зэхихыгъэ фэ-
дагъ, «Ыхъ» ылуи хэцэлукыгъ.

Мэдинэ зэгупшысагъэр хъа-
блэ лыжэхэр зыкыжэхэрэм
изакъоу, хъау, изэкъо дэдэ-
щтэп, сымаджэм ышнахъыжэ
Рамзини кьинэщт, чэщым сы-
маджэм клэрысын фаеу зэрэ-
хуштыр ары. Ащ Мэдинэ кы-
клигъэштагъ. Ышхъэ цыгъэзы-
жынымыклэ телъхъаплэ ышлы-
щтым егупшысэщтыгъ.

Сыхъатитлу дэ-
ди щымысыгъэу
Мэдинэ Рам-
зинэ зыфигъэ-
загъ:

— Рамзин,
сянэ-сятэ-
хэм сазы-
хэмыхъа-
гъэр бэ-
шлагъэ.

хэп, — зыкышлэу Мэдинэ
лэшэу хэцэтыкыгъ. Етланэ
сымэджэпэсхэм зафигъэ-
загъ. — Шьори, зэклэми тыгу
зэрэклодыгъэм фэмыдэу Тхъэм
синабджэгъу гуклэгъу кыфи-
шынуу селэлэу, ау зыгорэклэ
тэ тызтешыныхъэрэр хъумэ,
шьори сышъумыгъэмыс, сьдэ-
сыщтэп, командировкэ сыклон
фае нахъ, сыкызырэрэклоштыр
зыкли сшлокыныштыгъэп. Тыгу
зэрэфэклодырэм фэмыдэу кы-
члэкынышъ, синабджэгъужь
ылэ кытеуцожынышъ, хъяр-
клэ тызэлуклэнэу Тхъэм селэлэу.

Мэдинэ ишъорышлыгъэ кьа-
шлагъэм фэдэу сымэджэпэс-
хэр зэплэжыжыгъэх, етланэ «о
ащ джэуап етыжъ» кыра-
гъэклэу Рамзинэ
фырелпэкыгъэх.

С ш х ъ э
хэгъэнагъ, уахъ-
тэ хэзгъуатэрэп нахъ,
хъарамыгъэкклэ кьэзгъанэрэп.
Синабджэгъу нычэпэ сыклэры-
сыныр кызырэрэстэфэрэр зы-
дэсымышлэжъэу щытэп, ау тянэ-
тэтэхэм сахахъэ, зыгъэлэ-
гъухэ сшлоигъошъ, угу хэмы-
гъэкклэ, сэ сшхъэ щызгъэзы-
жышты.

— Емыклоп, емыклоп, адэ
кьуаджэм укъэсыгъахъу уянэ-
уятэхэр зэмыгъэлэжъуэхъу удэ-
кыжына, — Мэдинэ ишъо-
рышлыгъэ, ихъоршэрыгъэ кы-
гурылуагъэп Рамзинэ, ащ игу-
щылэхэр кьабыклэ ыштагъэх.
— Тхъауегъэпсэу, лофы зегъэ-
ши, Мыекъяуапэ нэс укыкли,
уиныбджэгъу зэрэсымаджэм
уигъэгумэкклэу укъэклауагъ. Ар
екъу.

Рамзинэ кызырэрэдыригъэ-
штагъэм гу тырыригъэшлыхъа-
гъэу Мэдинэ игушылэ лыгъэ-
клогъагъ:

— Неуц псынклэу Мыекъяуа-
пэ сынэмысыжы хуштыпшышъ,
Рамзин, пчэдыжъ шъуадэжэ сы-
кымыкложьумэ угу хэмыгъэкклэ.
— Ар римыгъэкъоу пигъэхъо-
жыгъ. — Сэри синэрылэжъу,
сымэджэпэсхэми кьалуагъ си-
ныбджэгъужьым илоф зэрэ-
мыхъатэр. Алахымы ерэмьд,
аушты хъунэу сыфэахъэп, ау
ар Тхъэ лоф нахъ, тэ тызы-
фит щылэп, ащ игъоу ыльэгъоу,
хэт ышлэра, пшынахъыжэ ду-
наим ехыжымэ, хъадагъэм
сыкыэклон сымылэклэми угу
кысымыгъагъ. Хъау, хъау,
ар кьэслэжъужынуу сыфэа-

Ащи Мэдинэ кыуыбытыгъэп.
Бэдзэнэшъоу клашьом тесэу
апс кыхыымэ лэхъ зэрэты-
щтым янэ фигъэдагъ.

— Нан, сыдэуштыгъу укы-
сэплэра? — кызыпгубжы-
кыгъ Мэдинэ, нэтым игубжы-
хъагъэу. — Кьуаджэм сызы-
дэсым сыд кысапломи зэ-
рэхъуштыгъэм фэдэу джыри
укысэплэра? Арымэ, кыос-
лон кьоджэ клэлэжхэм сызэ-
рафэмыдэжыр, Унэ Фыжым
селэнатлэ мыцкылоу лоф зэрэ-
щысшлэрэр.

Мэдинэ бэрэ янэ-ятэхэм
алэхъэсыгъэп, даоу кыфа-
шыхэрэм ядэлунэу фэмыеу,
гъогум тепшыхъагъэр ушхъа-
гъу ышлы гъолыжыгъэ. Янэ
кырилуагъэхэр ышхъэ щызэ-
пэкклэжыштыгъэх. «Ары,
сянэ ылу-ымыломи, сыкызылэ-
фыгъэхэмклэ, кьин кызыдалэ-
гъоу сызыпгугъэ-сезыгъэджа-
гъэхэмклэ сымыс», — ыгуклэ
еуцолэжыгъ.

Пчэдыжым янэ кыфэпщэ-
рыхыи зегъэшхэхэм, псынклэу
Мыекъяуапэ нэмысыжымыс мы-
хъуштыгъу янэ-ятэхэм кьарилуи
Мэдинэ кызыжэжымыс, ным
зыфэщылагъэп.

— Шлагъоба адэ зы сы-
хъатыпи укытхэсынэу уахъ-
тэ уимылэу уишылэ машло
егъэуагъу укызырэрэклауагъэр!

Гъогум кызытэхъажым,
ежыри зигъэшлэгъожыгъэ зэ-
риложыгъэ: «Ильэс пчъагъэм
сыдэуштыгъу кьуаджэм сыдэсы-
шъугъа шъыу! А дьидыгушъ,
ащ кьэзгъэзэжыныу Тхъэм
серэмышл. — Зыдэхъашыжыи
зэгупшысагъэр шлоделагъэ хъу-
жыгъэ. — Сэры ныла ащ фи-
тыр, кьуаджэм кьэзгъэзэжы-
гъэу цыф ыльэгъунэп».

Мэдинэ джыри Мыекъяуапэ
кьэсыжыгъагъэп телефонклэ
кыфытеохи, Заур зэрэхъыжы-
лэжыри ишхъыгъэсэ Ларисэч-
кэм кызыралом. Унэм зэри-
хъажэу ар Ларисэ кызыре-
лотэжым, зэгупшысагъэр иныб-
джэгъу дунаим зэрехыжыгъэр
арэп, ауштыгъу хъун зэрилэ-
кыштым иакып зэрэтефагъэр
ары. Ар щытхъугъэу зыфилэ-
гъужьэу, зыфэрэзэжъэу зэри-
ложыгъэ: «Сыдэу дэгъоу сшла-
гъа пэшлорыгъэшъу хъада-
гъэм сыклон сымылэклэштыгъу
зэрыслагъэр!»...

А хъугъэ-шлагъэм ыуж зы
ильэс горэ нахъ тешлэгъагъэп
Лыхафэкъо Мэдинэ ишылэны-
гъэ ежэ зыкли зэмыжэгъэхэ
зэхъокыныгъэ зыфэхъум. Илоф-
шлэклэ ымыгъэразау ылуи Адыгэ
Республикэм и Президент, джа
президентэу иныбджэгъу Заур
пае кьуаджэм сымэджаплэу
зэклом кыфэдэгъу дэдэу, егъэ-
ныбджэгъу плэми хуштыгъу сы-
мэджэпэсхэм ашлэшъ ыгъэ-
хъунэу зыпыллыгъэр ары илэ-
натлэ кылузыгъэкыгъэр. Пре-
зидентым гучылэ фишлыгъ,
илофшлэклэ зы шыклагъэ имы-
лагъэу, зыгорэм бэзгу фыхы-
гъэу, ау сыдым кыхэкыгъэми,
ар зэрэзеклауагъэр зэфэнчъэу
ары ылорэр.

(Джыри кыкылэпкылошт).

ТИФЕСТИВАЛЬХЭР

Мамырныгъэр Кавказым ерэлъ

Я XVII-рэ Дунэе фестивалэу «Кавказым имамыр» зыфилорэр Юныгъом и 5 — 7-м Ставрополь щы-кIуагъ. Унагъом шагъэфедэрэ лъэпкъ Iэмэ-псымэ-хэр, культурэмрэ искусствэмрэ япхыгъэ пкыгъо-хэр, Iэпэщысэхэр, нэмыкIхэри зэхыхъэм кыща-гъэлъэгъуагъэх. Ансамблэ цIэрыIохэм концертхэр къатыгъэх. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыло-къэ-шъокIо ансамблэу «Ислъамьер», республикэм лъэпкъ культурэмкIэ и Гупчэ илофышIэхэр, тишIэ-ныгъэлэжхэр, культурэмкIэ IофшIаплэу «НАН» зы-филорэр, журналистхэр ащ хэлэжыагъэх. Адыгеим культурэмкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевар тиреспубликэ икIыгъэ купым ипэцагъ.

Фестивалыр Ставрополь зэрэ-щыкIуагъэм ехыылIэгъэ пресс-зэукIэу Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ щызэхачагъэм зэфэхьысыж-хэр щашыгъэх. Нафиса Васи-льевам зэрэхигъэунэфыкIыгъэу, лъэпкъ зэфэхьысэхэр зэфэзы-щэгъэ фестивалыр щыIэныгъэм пытэу хэуцагъ. Кавказ шъо-лырым имамыр псэукIэ щысэ тепхынэу щыт. ЗэхэщакIохэм кыизэраIуагъэмкIэ, «Кавказым имамыр» хэлэжыагъэм Iэпэлэ-сэныгъэшхо ялэ хъугъэ. фести-валым ипрограммэ Урысыем игупчэ, Сыбыр, нэмыкIхэм къа-щэгъэлъагъо зыхъукIэ, титарихъ, тикультурэ, тилъэпкъ шэн-хабзэ-хэр Урысыем ис цыфхэм на-хышIоу ашIэщтых, язэфыщыты-кIэхэри пытэщтых.

Урысыем и Правительствэ ишу-хьафтын кызыфагъэшъошэгъэ ансамблэу «Ислъамьер» идирек-тор игуадзэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Агьыр-жъэнэкъо Саньет фестивалыр шлогъэшIэгъоныгъ. Бэмэ акыры-пIыгъ. Къэралыгъо Академиче-

скэ лъэпкъ къэшъокIо ансамб-лэу И. Моисеевым ыцIэкIэ щы-тым щысэ тепхынэу искусствэ бай кыгъэлъэгъуагъэу С. Агьыр-жъэнэкъом ылытагъ.

— Адыгэ музыкальнэ Iэмэ-псымэхэм ахэхэрэ пхъэкIычхэм нэбгырабэ къакIэупчIагъ, яшыкIэ зрагъашIэ ашIоигъуагъ, — кы-щыIуагъ пресс-зэукIэм IофшIаплэу «НАН» зыфилорэм ипашэу Нэ-гъуцу Аслъан. — Алексей зыцIэ

кIалэр нэлосэшIу кысфэхъугъ. Джыри тызэукIэщт, лъэпкъ ис-кусствэм хэхъэгъэ пкыгъохэр кыизэфэтиотэщтых. Адыгэ Iанэр, кушэр, фэшъхьафхэри фести-валым щядгъэлъэгъуагъэх. Лъэ-шэу гуапэ сщыхъугъ Гумэ Ла-рисэ идышъэидыкIхэр цыфмэ зэрашлогъэшIэгъоныгъэр.

— Iэпэлэсэхэм егъэдженхэр фестивалым зэрэщызэхачагъэ-хэм мэхъэнэ ин етэты, зэдэгъ-щылэгъур лъегъэкIуатэ Гумэ Ла-рисэ. — Лъэпкъ тхыпхъэхэр, шъуашэхэр шыгъэхэу альэгъун-хэмрэ ахэр зэрашIыхэрэм щыб-гъэгъозэнхэмрэ Iофыгъо зэфэ-шъхьафых. Мастер зэрэбгъэлэ-рышIэщтым, Iуданэу бгъэфедэ-щтым, лэныстэр уиофшIэн кыи-зэрэбгъэкIуштым, фэшъхьаф уп-чIэхэм джэуапхэр ястыжыщтых. Адыгэ лъэпкъ искусствэм дэ-хагъэу хэлъым тисэнэхъат зэрэ-хэгъэщагъэр тигопэ къодыеп, тырэгъушхо.

Тхаклоу, журналистэу Емыж МулиIэт ильэс 17 хъугъэу зэхэ-щэрэ фестивалым апэрэу хэлэ-жыагъ. Зэгъэпшэнхэр ышIыхэзэ, икълэмыпэ «ыгъэчанын» иму-рад, къэкIошт зэукIэгъухэм ара-гъэблагъэ зэрэшIоигъор кыIуагъ. Журналистхэм цыфхэр агъэгъо-зэнхэмкIэ лъэпкъыбэ зыщызэ-рихышIлэрэ фестивалхэр уахътэм диштэу М. Емыжым ылытагъ. Министерствэм ипресс-къулыкъу илофышIэу Шъхэлэхъо Нэфсэт Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щы-кIуагъэхэр ыльэгъугъэх. Дунэе

фестивалэу Ставрополь щызэхэ-щагъэм хэлэжыагъ, лъэпкъ шIэжъ лъапсэр зэригъэпытэщтыр кыи-хигъэщыгъ.

Гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу КIэрэщэ Тембот ыцIэкIэ щытым ишIэны-гъэлэжъэу Галина Луганскаяр фести-валым изэхэщакIомэ къащы-тхыгъ. Лъэпкъ Iофыгъор, плуны-гъэр, шIэныгъэр зэрэзэлхыгъэхэм кыпкырыкIызэ, Г. Луганскаяр фестивалым зызэриушъомбгъурэр щысэхэмкIэ хигъэунэфыкIыгъ.

Хэгъэгум щашIэ

Фестивалым лъэпсэшIу зэри-шыгъэр Ставрополь кыщалотагъ. Культурэмрэ искусствэмрэ адэ-лэжъэрэ купэу «Кыиблэм» исо-вет изэхэсыгъо Нафиса Васи-льевам кыщишыгъэ псалъэр шъолъырхэм яIофшIэн нахышIоу зэхэщэгъэным фэгъэхыгъ. Уна-шъоу ашыгъэм Урысыем куль-турэмкIэ и Министерствэ щэ-гъэгъозагъ. КъэкIошт ильэсым фестивалыр нахъ игъэкIотыгъэу Волгоград щыкIошт. Хэгъэгум зэошх Темлоныгъэр кызыщыда-хыгъэр ильэс 70-рэ зэрэхъурэр кыдалыты, я XVIII-рэ Дунэе фестивалыр Волгоград щызэхэ-щэнэу зэдаштагъ. Урысыем ишъо-лырхэм зэралъыIэсыщтыхэм хэу-шъхьафыкIыгъэу тегушыIэщтых.

Концертхэр

Абхъазым иартистхэм къащы-тхыгъэх. Къэбэртэе-Бэлыкъарым иансамблэ цIэрыIоу «Кабардин-кэм» зэхъокIыныгъэшIухэр фэ-хъугъэх. «Ислъамьер» иорэд-хэр, икъашъохэр зэхэщакIохэм ашлогъэшIэгъоныгъэх. Къалмы-кым, гъунэгъу крайхэм ятвор-ческэ купхэм япрограммэ ма-мыр щыIаIкIэм игъэпытэн фэгъэ-хыгъ.

Лъэпкъхэм язэпхыныгъэ куль-турэм зэрэщыпытэрэр фести-валым дэгъоу кыизэрэщылъэгъуа-гъэм Н. Васильевар, А. Нэгъу-цур, С. Агьыржъэнэкъор кыте-гушыIагъэх.

Сурэтым итыр: **пресс-зэукIэм хэлэжыагъэхэр.**

ФУТБОЛ

«Улапэм» «Урожай» кыизэринэкIыгъ

«Улап» Улап — «Урожай» Тульский — 2:0. Юныгъом и 9-м Улапэ щызэдешIагъэх. Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэр: Хьэлэщтэ Рэмэ-зан — тIогъогогъо.

Адыгэ Республикэм футболымкIэ изэнэкъокъу шIэхэу аухыщт. Фи-налныкъом хэхъагъэхэр тIорытIо зэдешIэнхэу щыт. Улапэ икомандэ ятIонэрэ ешIэгъуми теклоныгъэр кыщыдихи, апэрэ чыпIэм фэ-

бэнэнэу фытыныгъэ илэ хъугъэ.

Тыгуасэ Кошхьаблэ ифутболи-стхэр Инэм икомандэ финалны-къом щыIуIагъэх. Адыгэ Респу-бликэм и Мафэ тефэу финалым хэхъагъэхэр зэдешIэщтых.

Афипскэм щыкIошт

Урысыем футболымкIэ изэнэ-къокъу хэлэжъэрэ командэхэу ятIо-нэрэ купым хэтхэм зичэзыу ешIэ-гъухэр Юныгъом и 13-м ялэщтых. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» къа-лэу Шъачэ щешIэнэу щытыгъ, ау

стадионым изытет уигъэрэзэнэу зэрэщымытым фэшI зэукIэгъур Афипскэм щызэхэщт.

Футболыр зикIасэхэу «Зэкъош-ныгъэм» фэгумэкIыхэрэ ешIэгъум еплъынхэу загъэхъазыры.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.

**Зэхэзыщагъэр
ыкIи кыдэзы-
гъэкIырэр:**

Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
IофхэмкIэ, IэкIыб
къэралхэм ащы-
псэурэ тилъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

**Редакциер
зыхэщыIэр:**

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьаIэм
иапэрэ

гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпIэ гъэIоры-
шIапл, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкIэмкIи
пчыагъэр
4046**

**Индексхэр
52161
52162**

Зак. 3014

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхьаIэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаIэм
иапэрэ гуадзэр

**МэщIэкъо
Сайд**

ПшъэдэкIыжъ
зыхырэ
секретарыр
**ЖакIэмыкъо
Аминэт**